

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง แนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๖๕

ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ มุ่งเน้นแนวทางการดำเนินงานต่อเนื่อง ตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เป้าหมายเพื่อลดผลกระทบและลดความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากปัญหายาเสพติดในสังคม โดยการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบองค์รวมในทุกมิติ ทั้งด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้แนวคิด “สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด” โดยมาตรการด้านการป้องกันเน้นดำเนินการในกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่เหมาะสมกับช่วงวัย ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาและกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดที่ต้องควบคู่การพัฒนาทักษะชีวิตให้มีภูมิคุ้มกันชีวิตที่เข้มแข็งป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดทั้งในมิติการใช้ยาเสพติดและการตกเป็นเหยื่อในการค้ายาเสพติด

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รองรับแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕ และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทางขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๖๕ เพื่อให้ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรทางการศึกษา ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ภายใต้มาตรการสำคัญ ดังนี้

๑. มาตรการสร้างการรับรู้

๑.๑ สร้างการรับรู้ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด ให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับรู้ถึงโทษพิษภัย และรู้จักดูแลตัวเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติด โดยสื่อสารผ่านช่องทางหลากหลายในสถานศึกษา เช่น โซเชียลมีเดีย เสียงตามสาย พุดหน้าเสาธง กิจกรรมโฮมรูม คาบว่าง กิจกรรมหลังเลิกเรียน การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ป้าย นิทรรศการ หรือช่องทางอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๒ ขยายช่องทางการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ รมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาไปยังเครือข่ายบุคคล/กลไกที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น เครือข่ายนักเรียน เครือข่ายครู เครือข่ายเยาวชน กลุ่มเพื่อนนักเรียน สภานักเรียน สภาเด็กและเยาวชน องค์การวิชาชีพ เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เครือข่ายคนในชุมชน หรือเครือข่ายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ที่แสดงออกถึงพลังเชิงสัญลักษณ์ ในการป้องกันยาเสพติดทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เช่น กิจกรรมรณรงค์เนื่องในวันต่อต้านยาเสพติดโลก (ห้วงเดือนมิถุนายน) กิจกรรมจัดทำสื่อสร้างสรรค์ กิจกรรมในรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

/๒. มาตรการสร้าง...

๒. มาตรการสร้างภูมิคุ้มกัน

๒.๑ เน้นการให้ความรู้และเสริมสร้างทักษะเพื่อการป้องกันยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน ในหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา โดยใช้คู่มือ “รู้คิด รู้ทัน ป้องกันยาเสพติด Be Smart Say No To Drugs” เพื่อให้ครูใช้ทำการสอนในรายวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา หรือเทียบเท่า โดยสามารถประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระอื่น ตามความเหมาะสม ควบคู่กับการบูรณาการทักษะเพื่อการป้องกันยาเสพติดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่น ๆ เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด นักศึกษาวิชาทหาร TO BE NUMBER ONE เพื่อนช่วยเพื่อน เครือข่ายเยาวชน ชมรม องค์กร ค่าย กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หรือกิจกรรมทางเลือกอื่น ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน โดยในการจัดทำแผนการเรียนการสอนสามารถประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทและความเหมาะสม ทั้งการเรียนการสอนในรูปแบบปกติและรูปแบบออนไลน์ หรือรูปแบบที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๒.๒ ส่งเสริมกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ภายใต้กรอบ ๕ ด้าน คือ การสร้างภูมิคุ้มกัน การค้นหา การบำบัดรักษา การเฝ้าระวัง และการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

๒.๓ ส่งเสริม พัฒนา ยกระดับระบบดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง โดยเน้นส่งเสริมให้มีบุคลากรที่มีความรู้เชิงจิตวิทยาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา

๒.๔ สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๑) สถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัย โดยการส่งเสริมและประยุกต์ใช้ องค์ความรู้เพื่อการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions : EFs) ในการจัดทำแผนการเรียนการสอน และกิจกรรม ตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว ในเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ผ่านกลไกครูผู้สอนและครูผู้ดูแลเด็ก

๒) สถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยการให้ความรู้ และเสริมสร้างทักษะเพื่อการป้องกันยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้หลักและกิจกรรมต่าง ๆ (ตามที่ระบุในข้อ ๒.๑) ควบคู่การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริม สนับสนุน ให้มีวิทยากรป้องกันที่หลากหลาย เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ตามบริบทและความเหมาะสม เช่น ครูตำรวจ D.A.R.E. ครูพระสอนศีลธรรม หรือวิทยากรป้องกันอื่น ๆ

๓) สถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา โดยการให้ความรู้ และเสริมสร้างทักษะเพื่อการป้องกันยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้หลักและกิจกรรมต่าง ๆ (ตามที่ระบุในข้อ ๒.๑) ควบคู่การเสริมสร้างให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าในตนเอง มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต วางรากฐานการประกอบสัมมาชีพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากนี้ ให้สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดระบบ เฝ้าระวัง ค้นหา คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มใช้ยาเสพติด โดยดำเนินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในรูปแบบ ที่เหมาะสมและให้โอกาสในการศึกษา

๔) สถานศึกษา กศน. ดำเนินการค้นหาประชากรวัยเรียน (เด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบ การศึกษา) เพื่อให้โอกาสและผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ควบคู่การให้ความรู้ และเสริมสร้างทักษะเพื่อการป้องกันยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอน ในหลักสูตรตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้หลักและกิจกรรมต่าง ๆ (ตามที่ระบุในข้อ ๒.๑) โดยในการจัดทำแผนการเรียนการสอน สามารถปรับประยุกต์ ได้ตามบริบทและความเหมาะสม

/๓. มาตรการสร้าง...

๓. มาตรการสร้างการมีส่วนร่วม

๓.๑ สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การมีส่วนร่วมในการป้องกัน เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหายาเสพติด ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เช่น ครอบครัว หมู่บ้าน/ชุมชน พื้นที่สำคัญตามแนวชายแดน เป็นต้น เพื่อให้เกิดการบูรณาการการทำงานด้านยาเสพติดในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ดำเนินการค้นหา คัดกรอง (Re-X-ray) นักเรียน/นักศึกษา อย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง โดยขอให้เน้นกลุ่มมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ที่มีภาวะเสี่ยงต่อปัญหายาเสพติดเป็นเป้าหมายเร่งด่วนลำดับแรกสุด และให้จัดทำข้อมูลรายบุคคลเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม รวมถึงการให้โอกาสนักเรียนที่ก้าวพลาดได้ศึกษาต่อตามความเหมาะสม

๓.๓ สถานศึกษาจัดให้มีการดูแลช่วยเหลือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มที่มีปัญหา ดังนี้

๑) กลุ่มเสี่ยง (กลุ่มที่อาจมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด) ให้สถานศึกษา เน้นการปรับความคิดและพฤติกรรมผู้เรียน โดยการส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก หรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในตน ร่วมด้วยการให้คำปรึกษา ติดตาม เฝ้าระวังพฤติกรรม และการเยี่ยมบ้าน ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาสร้างช่องทางสื่อสารใกล้ชิดกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ

๒) กลุ่มใช้ยาเสพติด ให้สถานศึกษาเน้นการดูแล รักษา โดยการทำจิตสังคมในสถานศึกษา เป็นลำดับแรกสุด โดยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ โดยสถานศึกษาให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนต่อตามปกติ ทั้งนี้ ในกรณีที่นักเรียนติดยาเสพติดไม่สามารถดูแลรักษา ในรูปแบบจิตสังคมในสถานศึกษาได้ ขอให้สถานศึกษาพิจารณาร่วมกันระหว่าง ครู ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ เป็นรายกรณีไป เพื่อดูแลบำบัดรักษาโดยการส่งต่อไปยังสถานพยาบาลในพื้นที่

๓.๔ สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมในลักษณะที่เป็นการสื่อสารระหว่างเยาวชนถึงเยาวชน เพื่อให้เกิดกระบวนการกลุ่มเพื่อนจุดดิ่งเพื่อนที่มีภาวะเสี่ยง ให้ออกจากปัญหายาเสพติดหรือพฤติกรรม ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมเชิงบวกสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมพัฒนาตนเอง กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมดนตรี กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม กลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายเยาวชน เพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น ควบคู่การสนับสนุน ให้มีพื้นที่เชิงบวกในสถานศึกษา

๓.๕ สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน ให้มีระบบการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยใช้กลไก บุคคล/เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด (มอบบทบาทให้ลูกเสือปฏิบัติหน้าที่เฝ้าระวัง ในสถานศึกษาร่วมกับครู) นักศึกษาวิชาทหาร นักเรียน/นักศึกษาแกนนำ ครู เครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา คนในชุมชน และจัดให้มีช่องทางสื่อสารเพื่อแจ้งข่าวสาร แจ้งเตือนสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด

๔. มาตรการสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษา

ให้สถานศึกษาให้ความสำคัญในการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข โดย

๔.๑ ปรับเปลี่ยนทัศนคติเชิงบวกในการเปิดเผยข้อมูลปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อการดูแลช่วยเหลือที่เหมาะสม รวมถึงการให้โอกาสนักเรียน โดยไม่ถือเป็นความผิดของผู้บริหารสถานศึกษา

๔.๒ ดำเนินโครงการภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย (๑) มาตรการดำเนินงาน ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการ และ (๒) กลยุทธ์ ๔ ต้อง ๒ ไม่ โดย ๔ ต้อง คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล และต้องมีเครือข่าย และ ๒ ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูล และไม่ไล่ผู้เรียนออก ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด /ที่มีความ...

ที่มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน นำไปสู่การลดปัญหายาเสพติดและปัญหาพฤติกรรมไม่พึงประสงค์
แบบองค์รวมในสถานศึกษา

๔.๓ เน้นบทบาทนักเรียน/นักศึกษาแกนนำ ในการดำเนินโครงการร่วมกับครู อาจารย์ ที่เป็นพี่ปรึกษา/แกนนำ

๔.๔ จัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับการจัดดำเนินงาน

๕. มาตรการอำนวยความสะดวก

๕.๑ การตรวจราชการ การนิเทศ ติดตามงานของกระทรวงศึกษาธิการ ให้บรรจุประเด็นงานยาเสพติด
ไว้ใน การตรวจติดตาม หรือการนิเทศงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการรายงานผลและข้อเสนอแนะ
ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาในระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลาง และระดับนโยบาย อย่างต่อเนื่อง

๕.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาให้ความสำคัญในการวัดผล/ประเมินผลการสร้างภูมิคุ้มกัน
ยาเสพติด ทั้งในมิติการเรียนการสอนในหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๕.๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษา เช่น
การฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ (รูปแบบปกติ/รูปแบบออนไลน์) การประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

๕.๔ ให้สถานศึกษารายงานผลการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผ่านระบบ
รายงานผลการดำเนินงานด้านยาเสพติดจังหวัด (ระบบ NISPA) และรายงานสภาพการใช้สารเสพติด
และยาเสพติดในสถานศึกษาผ่านระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา (ระบบ CATAS)
นอกจากนี้ให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับพื้นที่ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ผลการรายงานของสถานศึกษา
อย่างสม่ำเสมอ

๕.๕ ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การดำเนินโครงการสำคัญที่บรรจุในแผนงานบูรณาการป้องกัน
ปราบปราม และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยให้มีการรายงานผล
ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาในระดับพื้นที่ ระดับส่วนกลาง และระดับนโยบาย อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(นางสาวตรีนุช เทียนทอง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ